

(Түгэсхэлын 2-дох и н юурта

Верховно Главнокомандалагшын Приказай түгэсхэл

полковник КРЫЛОВСКИЙ, генерал-майор ГУРЬЕВАЯ, генерал-майор ШАФРАНОВАЯ, генерал-лейтенант ЗАВАДОВСКИЙ, генерал-лейтенант КОШЕВОЙ, генерал-майор ОЛЕШОВСКИЙ, генерал-майор ПРОВАЛОВАЯ, генерал-майор ПОПЛАВСКИЙ, полковник ТОЛС ТИКОВОЙ генерал-майор БУРМАНОВАЯ, генерал-майор ЦЫГАНОВАЯ, генерал-майор ЧЕРНОВОЙ, полковник ВОЛКОВОЙ, генерал-майор ПЕТЕРСЫН, полковник КОВТУНОВОЙ, генерал-майор БЕРЕСТОВСКИЙ, полковник КАТЮШИНАЯ, генерал-майор ЕНЦИНЗЫ, полковник ЮРИНЗЫ, генерал-майор КАЛИНИНАЯ сэрэгүүд; артиллерийн генерал-полковник БАРСУКОВОЙ, артиллерийн генерал-майор ФЕДОРСКОЙ, артиллерийн генерал-майор СТАРГОСТИНАЯ, артиллерийн генерал-лейтенант СЕМЕНОВСКИЙ, артиллерийн генерал-майор СЕМИНЗЫ, артиллерийн генерал-майор САЗОНОВОЙ, артиллерийн генерал-лейтенант БОДРОВСКОЙ, полковник СОКОЛОВСКИЙ, полковник СЕДОВОЙ, полковник ТОВЫСЫН, полковник ГЛУШКОВАЯ, полковник КОЗОВОЙ, полковник РУСЕЦКИЙ, полковник ФЕДОТОВОЙ, полковник БАРСКИЙ, полковник ШУЛЬГИН, полковник КУЛИКОВОЙ артиллеристүүд; танкова сэрэгүүдэй генерал-полковник РОДИНОЙ, танкова сэрэгүүдэй генерал-майор БУРДЕИНЫН, танкова сэрэгүүдэй генерал-майор НЕЦВЕТАЙЛЫН, полковник БУРЛЫГЫН танкистнууд; авиацийн генерал-полковник ХРЮКИНЗЫ, авиацийн генерал-лейтенант БЛАГОВЕЩЕНСКИЙ, авиацийн генерал-майор ЗАХАРОВАЯ, полковник ПРУТНОВОЙ, полковник ВАСИЛЬЕВАЯ, полковник ПУЯДЫН лётчигүүд; инженернэ сэрэгүүдэй генерал-лейтенант БАРАНОВАЯ, инженернэ сэрэгүүдэй генерал-майор БОРДИЛОВСКИЙ, инженернэ сэрэгүүдэй генерал-майор ЗВЕРЕВЗЫ, инженернэ сэрэгүүдэй генерал-майор МАРЬИНАЯ, полковник НЕМИРОВСКИЙ, полковник ШИЛЬИ, майор СЕМЕНОВОЙ, полковник ЛЕЙМАНЗЫ, подполковник ПОПЛАВСКИЙ, полковник СОЛДАТЕНКОВАЯ, полковник ЛУКАШЕНКЫН, сапёрнууд, хэлхээ-холбооны сэрэгүүдэй генерал-майор БУРОВАЯ, полковник ПРИХОДАЙН, подполковник ШТЕЙМАНЗЫ, полковник ДАВИДЕНКЫН, полковник БЕЛЫШЕВЗЫ хэлхээ-холбоонод шалгаржа гараба.

Игжээ туйлахан илалтыг тэмдэглэхын тулада НЕМАНИЕ гаталан гарахада ба немецүүдэй хамгаалгын газарыг хэтэ сохиходо болоһон байлдаануудта ехээр шалгарһан соединенинууд болон часты «НЕМАНСКИЙ» гэһэн нэрэнүүды олгожо, орден шагнагдахаар табижа.

Мүнөөдөр, июлийн 31-дэ, 24 часта манай Эхэ столица МОСКВА болбол НЕМАНИЕ гаталан ба дайсанай хамгаалгын газарыг хэтэ сохихон Белорусска фронтын шэн габьяата сэрэгүүдтэ хорин дүрбэн ехэ буугаар хори дахин артиллерийг далга хэжэ, Эхэ оронойнгоо үмэнзһөө салют-мэнд гэхэ байна.

Онсо һайн дайшалхы ябуулгануудыг хэһэн НЕМАНИЕ гаталан гарахада ба немецүүдэй хамгаалгын газарыг хэтэ сохиходо болоһон байлдаануудта хамгаалан Танай хүтэлжэ байгаа сэрэгүүдтэ БАЙН ХҮРГЭНЭБ.

Манай Эхэ ороной эрхэ сүлөө ба бээ даанхай түлөө ами бээ үгэһэн геройнууд хэтэ мүнхэн шаг!

Немецтэ булимтарагшад үхэжэ томилог!

Верховно Главнокомандалагша
Советскэ Союзай Маршал И. СТАЛИН.

1944 оной июлийн 31.

Советскэ Информбюроо

Июлийн 31-эй оперативна мэдээн

Июлийн 31-эй туршада ПСКОВ городоо баруугаар ба баруун урдуур манай сэрэгүүд довтолгоо байлдаануудта үргэлжэлүүлжэ, 80 гаран хуурин газарнуудыг, тэдэнэй дунда ВИСКИ, РААНВА, НОСЕЛЬКА, АЛАСТСА, ЧЕРЕМНОВА, ТУРШИНО, НАУМОВА гэдэг томо хуурин газарнуудыг ба КУДУПЕ, МАЛУПЕ, СИТА гэдэг түмэрзэмай станцинуудыг эзэлэн абаба.

ДАУГАВПИЛС (ДВИНСК) городоо баруун-хойгуур ба баруугаар манай сэрэгүүд амжалттайгаар урагшаа дабшажа зуураа 300 гаран хуурин газарнуудыг, тэдэнэй дунда ДУНАВА, БЕБРЕНЕ, КАЛДАБРУНА, ЛАШУ, ЕГЛАЙНЕ, ШЕДЭРС, САМАНЫЯ, АЛЕКСАНДРАВЕЛЕ, БРАДЕСЯЯ, ОБЕЛЯЯ, РАГЕЛЯЯ, ВЕРЕЩИНАЯ, УВЕЙНЕ гэдэг томо хуурин газарнуудыг ба ЕГЛАЙНЕ, НОРЕЙНАЯ, ОБЕЛЯЯ, ГИНДВИЛЯЯ гэдэг түмэрзэмай станцинуудыг байлдаатайгаар эзэлбэ.

1-дэхи ПРИБАЛТИЙСКА фронтын сэрэгүүд танкова соединенинууд болон ябган сэрэгүүдэй эрмэлзэлгэтэ маневр хэжэ, июлийн 31-дэ Прибалтике Зүүн Прусситай холбоһон харгыг замуудай гол үзэл болохо ИЕЛГАВА (МИТАВА) гэдэг городыг байлдаатайгаар эзэлэн абаба.

УКМЕРГЕ гэдэг городоо баруугаар ба баруун-урдуур манай сэрэгүүд довтолгоо байлдаануудыг хэжэ, 200 гаран хуурин газарнуудыг, тэдэнэй дунда ДОЛЬНЫЕ, БУБЛИ, СЛИКИ, ЖИГОВИЧИ, ПРЕЙШАГОЛА, ЖЕНЯНЫ, ЛЕПШИШКИ, ПЛЕБАНИШКИ, КАЛЬНИЦА, ПСКАЛЬНИШКИ, ГОДЛЕВО, ВЕЙВЕРИ гэдэг газарнуудыг ба ЛУИШАЯ, МАВРУЦЕ, ПАЛЕМОНАС гэдэг түмэрзэмай станцинуудыг эзэлэн абаба. Манай сэрэгүүд КАУНАС городто сүмэрэн ороод, тэндэ үйлсын байлдаануудыг хэбэ.

3-дахь БЕЛОРУССКА фронтын сэрэгүүд амжалттай довтолгоо хүгжөөжэ, Литовскэ ССР-эй үездэ центр болохо МАРИАМПОЛЬ гэдэг городыг, КОЗЛОВА РУДА гэдэг түмэрзэмай узловой станциг эзэлэн абаад, мүн тэршэлэн 900 гаран ондоо хуурин газарнуудыг, тэдэнэй дунда ПИЛЬВИШКИ, СУРГУЦЕ, ШУМСК, МИХАЛИН, ЛЮДВИНОВ, КРАСНА, ШОСТАКОВ, ОГАРИНЕ, НЕРАВЫ, СЕЙНЫ гэдэг томо хуурин газарнуудыг ба ЮРЕ, БОГАТА, ПИЛЬВИШКИ, ВИНЦИ, МАРИАМПОЛЬ, КРАСНАЯ ШОСТАКОВ гэдэг түмэрзэмай станцинуудыг байлдаатайгаар эзэлбэ.

ГРОДНО городоо баруугаар ба баруун-урдуур манай сэрэгүүд байлдаатайгаар урагшаа дабшажа, 100 гаран хуурин газарнуудыг, тэдэнэй дунда ПОДБОРОВА, КОПЕЦ, ЯЗЕВО, ШТАБИН, СУХОБОЛЯ, ХОДОРУВКА, КОРЫЦИН, КРУКОВИЦНА, МИЛЕВСКЕ гэдэг томо хуурин газарнуудыг ба САЙНО гэдэг түмэрзэмай станциг эзэлэн абаба.

1-дэхи БЕЛОРУССКА фронтын сэрэгүүд үсэд шанга байлдаануудай хүүлээр ВАРШАВА тээшэ ошоһон замууд дээрэ немецүүдэй хамгаалгын газарай хүсэтэ түшэг тулгуурин пунктнууд болохо СЕДЛЕЦ болон МИНСК-МАЗОВЕЦКИЙ гэдэг городууд ба харгы замуудай томо узелнуудыг эзэлэн абаад, мүн тэршэлэн 500 гаран ондоо хуурин газарнуудыг, тэдэнэй дунда РАДЗЫМИН городыг, ВОЛОМИН городыг, ОТВОЦК городыг, САРНАКИ, МОРДЫ, ГОЛУБЛЯ, КЖЕСЛИН, ОПОЛЕ гэдэг томо хуурин газарнуудыг ба БРОШКОВ, ДЕМБЕ ВЕЛЬКЕ, РАДЗЫМИН, ВОЛОМИН, ОТВОЦК гэдэг түмэрзэмай станцинуудыг байлдаатайгаар эзэлбэ.

ПЕРЕМЫШЛЬ гэдэг городоо баруун-урдуур ба урдуур манай сэрэгүүд довтолгоо байлдаануудыг хэжэ, 60 гаран хуурин газарнуудыг, тэдэнэй дунда БЖУСКА, БИРЧА, ЛОМНА, ВИСНО, НОВЕ МЯСТО гэдэг томо хуурин газарнуудыг ба GERMANOVICE, НИЖАЙКОВИЦЕ гэдэг түмэрзэмай станцинуудыг эзэлэн абаба.

Фронтын ондоо участогууд дээрэ шухала хубилалта болоогүй. Июлийн 30-ай туршада манай сэрэгүүд бүхы фронтнууд дээрэ

81 немецтэ тани гэмтээһэн ба угы хэһэн байгаа. Агаарта болоһон байлдаануудта ба зенитнэ артиллерийн буудалгаар дайсанай 32 самолёт унагаагдаа.

★ ★ ★

Даугавпилс (Двинск) городоо баруугаар дайсан болбол, бээ хамгаалан тулахада таарамжтай газарыг хэрэглэжэ үсэд шанга эсэргүүсэлтэ хэбэ. Манай сэрэгүүд 15 километр хүртэр урагшаа дабшажа, Еглайне гэдэг хуурил газар ба түмэрзэмай станциг эзэлбэ. Ондоо нэгэ участок дээрэ Н-скэ соединениин частинууд эрид шанга сохилтоороо дайсаные сүхэрүүлэн намжажа, байлдаатайгаар урагшаа дабшаһан байгаа. 800 гитлеровец угы хэгдэ. Пендэ абтаһан хүнүүд ба булагдан абтаһан трофей бии.

1-дэхи Прибалтийска фронтын сэрэгүүд довтолгоо амжалттайгаар хүгжүүлбэ. Советскэ танкистнууд болон ябган сэрэгшүүд эрмэлзэлгэтэйгээр урагшаа дабшажа, Иелгава (Митава) городой журда заханда сүмэрэн ороо. Манай ондоо частинууд городыг баруун ба баруун-урда талааһан тойрон ороһон байна. Иелупе мүн тээшэ хашагдаһан гитлеровецүүд айхабтар шанга эсэргүүсэлтэ хэбэшье хаа, хяа һамна сохилгоһон байгаа. Советскэ частинууд Иелгава городыг эзэлбэ. Хүсэдбэшэ мэдээнэй ёһоор, тус байлдаануудта 2.000 шахуу немецкэ солдат болон офицер, 40 ехэ буу угы хэгдэһэн 60 танк ба самоходно үхэр буу гэмтээгдэһэн байна. Түмэрзэмай 200 вагон, 70 автомашина, хэдэн томо склад болон ондоо трофей булагдан абтаа. Тэдэ бүгэдын бүридхэл үргэлжэлһөөр. Олон хүн пендэ абтаа. Иелгава город тээшэ Прибалтике Зүүн Прусситай холбоһон харгы замуудай гол үзэл болохо юм.

Укмерге городоо баруугаар ба баруун-урдуур манай сэрэгүүд довтолгоо үргэлжэлүүлбэ. Н-скэ соединениин частинууд Каунас городоо баруун-урагшаа 5 километртэ Годлево гэдэг немецүүдэй түшэг тулгуурин пунктые эзэлэд, городой урда хубида үйлсын байлдаануудыг хэжэ байна. Манай ондоо нэгэ соединениин

частинууд Каунасай зүүн заханда сүмэрэн ороо. Немецүүдтэ табалгаряагүй дэмжэлгэнүүд ерэжэ, маршһаа сэхэ байлдаанда ороно. Дайсан болбол Зүүн Пруссида орохэ замуудыг халхалжа байһан хүсэтэ хэрэм болохо Каунасыг айхабтар шангаар хамгаална. Манай сэрэгүүд дайсанай эсэргүүсэлтыг нуга даража, үйлсэнүүдыг хойно хойноһоон гитлеровецүүдхэ сэбэрлэнэ.

3-дахь Белорусска фронтын сэрэгүүд довтолгоо амжалттайгаар хүгжүүлбэ. Манай частинууд урагшаа дабшажа зуураа мүнөөдөр үглөөгүүр эрмэлзэлгэтэ атака хэжэ, шоссейнэ болон түмэрзэмуудай үзэл болохо Мариамполь городыг эзэлэе. Советскэ танкистнууд болон ябган сэрэгшүүд үргэн фронт дээрэ Шешупа мүнөөн гаталан гараа. Мүрэнэй баруун эрьс дээрэ хэдэн хуурин газарнууд, тэдэнэй дунда хүдөө харгынуудай үзэл, немецүүдэй түшэг тулгуурин пункт болохо Людвинов эзэлэгдэбэ. Дайсан 2.500 солдат болон офицерэ зүбхэн алуулжа гээгээ. 20 немецкэ танк ба самоходно ехэ буу галдагдаһан ба гэмтээгдэһэн байна. Олон хүн пендэ абтаа. Тэдэнэрэй дунда 406-дахь немецкэ ябган сэрэгтэй полкын командир Адольф фон Папен гэгшэ бии. Дусь ба Гилуйце гэдэг нуурнуудай оршондо манай частинууд немецүүдэй туйлай шанга эсэргүүсэлтэтэй ушарһан байгаа. Советскэ боецүүд дайсанай эсэргүүсэлтыг даража, Красна гэдэг шоссейнэ харгынуудай үзэлыг байлдаатайгаар эзэлбэ. Немецүүд сухарихада олон тоото ехэ буу болон сэрэгтэй ондоо техникыг хаяна.

1-дэхи Белорусска фронтын сэрэгүүд амжалтата довтолгоо үргэлжэлүүлэе. Дайсан болбол өөһэдэньгөө бүлэглэлыг «Викинг», «Хелпмой толгой», «Герман Геринг» гэдэг СС-тэнэй танкова дивизииүүд болон ябган сэрэгтэй хэдэн соединенинуудээр хүсэжүүлээд, үсэд шанга эсэргүүсэлтэ хэнэ. Советскэ сэрэг

гүүдэй довтолгыг тогтооһон немецүүд хамаг бүхы орлогаргана. Тибэшье хаа частинуудта контрата хэргитлеровецүүдэй бүхы нүүд буруу хүрэнэ. Манай сэрэгшүүд, танкистнууд артиллеристнууд шадамара нөвр хэжэ, дайсанда угаа сохилтонуудыг хэнэ. Алшанга байлдаануудыг хэгдэ хүүлээр манай сэрэгүмэрзэмай ба шоссейнэ харгдай шухала үзэл болохо городыг довтолон орожо Немецүүд мүн тэршэлэн —Мазовецкий гэдэг город хигдон гараа. Манай 500 гаран ондоо хууриннуудыг, тэрэ тоодо Отвоцкзымин, Воломин (Варш) зүүн-хойшоо 15 километр дэг городуудыг эзэлэн байна. Элбэг ехэ трофей даян абтажа, олон хүн абтаа.

Хойто флодой авиаци кенес (Хойто Норвеги) портдо хүсэтэ довтолго хэбонүүд сэхэ тудажэ хамта 7.000 тонно уһа түрхэжээтэй 3 немецкэ транспорт шэнгээгдэбэ. Тэрэньбэ дайсанай хоёр транспорт гэмтээгдэе. Агаарта байлдаанда 4 немецкэ самолёт унагаагдаһан байна.

Улаантугта Балтийска корабльнууд Финскэ зали дайсанай уһан доогуур онгосыг шэнгээгээ. Уһан ябадаг онгосын экипажыг немецкэ матрос ба офицер абтаа.

ТЭМСЭЖЭ БАЙГАА ДАНИ
БҮРИН ЭРХЭТЭ ТҮЛӨӨ
ГОСПОДИН Т. ДЕССИНГ
СССР-гэ ЕРЭБЭ

Тэмсэжэ байгаа Дани-гэ хууха бүрин эрхэтэ дэгшэ господин Томас гэгшэ июлийн 30-да Мэрибургтэ эрбэ.

Центральна аэродром господин Т. Дессинг СССР-эй НКВД-гэй прото татагыг даагшын уялыг гэгшэ нүхэр Г. И. Фомин байна.

Үндэр ургасын ба малажал хүүжөөхын түлөө Бүхэсоюзна мурьсөөн

Үнээ хаахатаяа хамта үбһэндэ ябана

БИЧУРА. (Телефоноор абтаба). Арл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хаалшад үнээдээ хаахатаяа хамта, үдэрөөр үбһэндэ ябана. Тийн, эдэнэрэй олон-милын байраар байдаг үбһэмтэ-мэ булин, үндэр бүтээсэтэйгээр ажалладаг байха юм. Хаалшад Цыренцу Цыренова, Дулма Очинова, Янжма Дугаржанова, Цыма Норбоева гэгшэд 0,60 гектарай орондо үргэлжэ 0,70 га сабшажа һайн жэшээнүүдэ хануулад.

Мүн тус колхозой гар хажууршад Н. Доржиева, Б. Тыгшеев, М. Мункеева, Ш. Дондокова, Д. Доржиева, Ц. Бадмаева гэгшэд социалистическэ мурьсөөндэ шахын түлөө сабшалан дээгүүн үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна. Эдэнэр 0,60 гектарай орондо үргэлжэ 0,70 га сабшадаг юм.

Тэрэшэлэн Крупскаягай нэрэмжэтэ колхозой 40 гарам хажууршад эмхитэйгээр хүдэлмэрилжэ байна. Эдэнэр хүдэлмэрдөө эртэ гарадаг, орой ородог. Ажалайн жаяг заршам эндэ шаар табигдахтай.

А. МАНГУТОВ.

ҮБХЭНДӨӨ БУХЫ КОЛХОЗНИГУУДАА ГАРГААГҮЙ

Запграйн зарим колхозууд үбхуряалгатай дан ехээр ношолжа байна. Доодо-Бурбин совхоздэй «III Интернационал» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Батова) аяар июлинь 27 хүртэр 53 га сабшажа, тэрэнэйн 20 гектар тармаад, нэгэшье хээгүй байба. Үбхэндөө 8 гектар гаргаха байһан аад, 6 гектар, оройдоо 17 гар хажууршад гаргаһан байха юм. Мүн дараха, нашаһатэ тэжээл хэхэе шухала хүдэлмэринүүд хангалтагүйгөөр ябуулагдаа 450 центнер силос дараха аад, минд 40 центнер баһан, 50 центнер нашаһата аад бэлдэхэһэн байха юм. Эндэ ябагшадтайн дунда социалистическэ мурьсөөн хүсэд хэхэгдээдүй дээрһэнэ ажал үбхэндээ дэһэллэгүй. 17 хажууршад соонь нормонуудаа үбхэндэ хунүүд ехэ үсөөн. Үбхэндэнь хүдэлмэриндөө орой гар үдэшэ эртэ ородог, үнэ унтатжа үнэтэ сагаа барадаг. Теэд, энээн тухайгаа бүгэд мэдэжэ байгаад, тус колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Базаров үбхуряалгатай шангадхаа тухай хэмжээнүүдэ абангүй, намархан шинэ-тишээ гүйл абадаг байна.

Тэрэшэлэн Усть-Курбин сельсоветдэй Багановичын нэрэмжэтэ колхоз минд 70 га сабшанхай. Гэжэ хүртэр сабшалан дээрээ нэгэшье косилка гаргадүй байһан хоёр колхозууд үбхуряалгаар аймаг соогоо этгээд ажалладаг байна. Улаан Аршангай хамнагта ажалтатай туйлажа байгаа эдэ хажууршад нимэ ехээр гээгдэжэ колхозууд фронтынгоо хажууршад гэм хэлэ гэгдэтэ.

А. ЛИПУНОВА.

Иволгин аймагай Калининдэй нэрэмжэтэ колхозой нормоёо үлүүлэн дүүргэдэг үбхэнд үбхэ сабшажа байха. О. Зеккинн фото.

Үбхуряалга үргэн далайсатайгаар ябана

ИВОЛГА. (Телефоноор абтаба). Аймагай колхозуудаар үбхуряалгын хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар үнэргэгдэжэ байна. Ургажэ байһан малажалдаа элбэг дэлбэг үбхэ тэжээл бэлдэхэ зорилготойгөөр социалистическэ мурьсөөн үбхэндэ дунда үргэдэнхэй.

Нүүлэй мэдээгээр халха үбхуряалгада хамта 1.380 колхознигууд хабаадласана. Тэдэнэй 581 хүн гар хажууршад, 115 хүн косилкодоор ажалланад. Мүн 126 колхознигууд морин тармуурта ябажа байһан. Үбхуряалгын хүдэлмэринтэй хамта, силос дараха хүдэлмэринше муу бэшээр эрхилэгдэжэ байха юм.

Үбхэндэ дунда ажалай үндэр бүтээсэнуудыг илангаяа комсомолцууд болон союзна бэшэ залуушууд туйланад. Илшээхэдэ, силос даралгада хүдэлмэрилжэ байһан 130 колхознигуудай ехэнхи хубинь комсомолцууд болохо. Теэд, тэдэнэр хадаа үзэ-

рэйнтөө нормые саг үргэлжэ үлүүлэн дүүргэхэһээ гадна, ажал хүдэлмэреэ эрхим шанартайгаар бүтээдэг байна.

Жэшээхэдэ, Гильбирын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи комсомольско эхин организациин членүүд бараандаа шахуу үбхуряалгада элибхитэйгээр хабаадласаа зуураа, ажалай үндэр бүтээсэнуудыг туйланад. Комсомолцуудайнгаа жэшээтэ һайнаар ажал хүдэлмэриндөө хандаха ябадалда тус комсомольско организациин секретарь нүхэр Ч. Гармаев бага бэшэ оролдолго гаргажа, өөһөдхнөө членүүдэй дунда нийтэ ойлгууламжын хүдэлмэринше муу бэшээр ябууддаг болоо.

Мүн тус сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхозой комсомольско эхин организациин членүүд үбхуряалга дээрэ ажаллахадаа даалтабарита нормоёо ходоо үлүүлэн дүүргэдэг байна. Ком-

сомолцууд нүхэр Очилов, Миталова болон бусад социалистическэ мурьсөөндэ ороходоо абанан уялангуудаа жэшээтэ һайнаар дүүргэжэ, бусадта большевистскэ үлгэр жэшээ харуула. Комсомольско эхин организациин секретарь нүхэр Н. Миталова гэгшэ үбхэндэйнгээ дунда нийтэ ойлгууламжын хүдэлмэринше саг үргэлжэ ябуулахаа гадна, өөрөөшье үдэрэйнтөө нормые ходоо үлүүлэн дүүргэдэг юм.

Комсомолка нүхэр Цыренханда Батуева гэгшэ үдэр бүр 5 гектар косилкаар сабшажа байһан аад, 5—6 гектар хүртэр эрхим һайн шанартайгаар сабшадаг болоо.

Иволгин комсомолцуудай жэшээтэ ажал хүдэлмэрин дүй хүрпэлэе бусад аймагуудай комсомолцууд болон бүхы залуушууд халан абаха үүргэтэй.

Г. ПЕРЕЕЛОВ.

Түрүүшынгээ дутуунуудыг усадхаагүй байһаар

Мүнөө үедэ үбхуряалгын хүдэлмэри түлэг дундаа ябуулагдажа байха зэргэтэй. Зүгөөр, Сэлэнгын аймагай колхозууд аяар мүнөө хүртэр түрүүшээр тохёолдоһон эмхидхэлэйнгээ дутуунуудыг усадхаа шадаадүй байһаар.

Загастайн сомоной Сталиной нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Лхамажанов, парторганиа Нимаев) погон үнөө «парай» гэжэ харша шалгаг дурдаад аяар июлинь 25 хүртэр үбхэндөө хүсэд шидэжэ ороодүй байгаа. Теэд, аяар энэ хүртэр түрүүшээр тохёолдоһон эмхидхэлэйнгээ дутуунуудыг хүсэд усадхаа шадаагүй байба. Түсэбэй ёһоор үбхэндэ гаргаха косилкануудаа мүнөөдөр хүртэр бүгэдэнь табиггүй, гар хажууршад болон үбхэндэйнгөө бусад хүдэлмэриндэ даалтабарита үгөөдүй загараа байха юм. Үбхэндэ ябадаг кол-

хознигууд соонь нормонуудаа дүүргэдэг хүнүүд тон үсөөн. Табан үдэрэйнгөө даалтабарине колхозоороо минд 40—45 процент дүүргэнэ.

Мүн энэ колхоз үбхэндэ бэлдэхэ хүсэд дүүргээгүй байгаа. Үбхэндэйн байха гар байра-нууд заһабарилдажа сэрблэгдээгүй дээрһэнэ хүнэй орошгүй муухай байха юм. Түрүү хүнүүдэй хүдэлмэрин дүүргэлтэе харуула хүндэлэлэй доска бий болгодоодүй, мүн газетэ, дай-шыхы хуулаһанууд гаргагдажа эхилдээдүй байһаар. Колхознигуудайн дунда энэ гэхэ агитацион-но-ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулагданагүй.

Энэ мэтын дутуу дундануудаа боложо тус колхоз үбхуряалгатай үнэргэгшэ жээхынхэ һураггүй муугаар ябуулжа байна. Мүн энэ жэлдэ үбхэндөө пе-

дондойхиһоо аяар 17 хоногоор хожомдожо ороо. 1943 оной июлинь 30-да 900 гектар сабшанхай байһан аад, мүнөө оройдоо 452 га сабшажа, тэрэнэйнгээ минд 48 га хуряһан байха юм.

Тэрэшэлэн Куйбышевэй нэрэмжэтэ, «Авангард», «Красный Чикой» колхозууд түрүүшынгээ дутуунуудыг ябууд дундань усадхаа шадангүй, үбхуряалгатай ношоруулаһаар. Эдэ колхозууд табиган графигуудаа нэгэшье үдэр дүүргэнэгүй.

Адуу малай тэжээл бэлдэхэ ябадалда нимэ хойроогоор хандажа байһан колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд өөһөдхнөө гэмтэ мэдэрл, дутуунуудаа ойрын үдэр-нүүдтэ усадхаа, үбхэндэ бардам тэжээлтэй байха аргата бэдирхэ уялгатай.

Г. САБЖАЕВ.

„Коммунизм“ колхозой түрүүшүүл

ПОВО-СЕЛЕНГИНСК. (Манай тусхай корреспондентһээ). «Коммунизм» колхозой үбхуряалгын 1-дэхи болон 2-дохн бригадын членүүд бултадаа социалистическэ мурьсөөндэ оролсожо, түрүү һуури эзэлхын түлөө габшагай шангаар ажаллажа байна. 2-дохн бригада соонь нүхэр Нимаевагай хүтэлбэрилдэг звено эрхилжэ ябана. Гар хажууршад Х. Матеева, Д. Самбуева, Г. Матапова гэгшэд 0,70 гектарай орондо үргэлжэ 0,80 га сабшанад. Мүн 1-дэхи бригадын гар хажууршад С. Хандажапова, Д. Чойдоржиева, Ц. Дамдинова, Ч. Бизьяева ба бусад үдэр бүр 0,77 гектар сабшажа, нормонуудаа үлүүлэн дүүргэнэ.

Үбхуряалгынгаа ябасыг шайгадхан, адуу малнуудта сахлаан ба шэмэтэ тэжээл бэлдэхын түлөө үдэр хүнигүй хүдэлмэрилжэ, түрүүшүүдэй зэргэдэ жагсаһан колхознигууд эндэ үдэрһөө үдэртэ олошорно.

М. РИНЧИНОВА.

Сабшалга хүрилэлгэ хоёрын забхартай

«Зэдн колхозууд үбхуряалгынгаа дутуунуудыг мүнөөдөр хүртэр усадхаагүй байһаар. Сабшалгад байһан үбхэндэйн минд 50 процент хурягданхай дээрһэнэ сабшалга хүрилэлгэ хоёрын хоорондоо ехэхэп забхартай. «Красный партизан», Боргойн сомоной Сталиной нэрэмжэтэ колхозууд үбхэ сабшаха түсэбөө оройдоо 10—17 процент дүүргэд, үсөөхөн гектарынь хүриллэн байна. Эдэ колхозууд үбхуряалгадаа түсэбэй ёһоор хараалагдаһан хүнүүдэй мүнөө хүртэр бүгэдэнь гаргаадүй байһаар. Үбхэндэйн дундахи ажалай жаяг заршам муулаар табигдахтай, тиймөө үйлдэһэринин бүтээсэ дэһэллэгүй.

Мүн Сагаан-усанай, Дээдэ-Торин колхозууд үбхэе шанар муутайгаар хуряжа байна. Доодо-Бургалтайн сомоной Воронцовай нэрэмжэтэ, «Улаан Ушөөтэй» колхозуудай зарим гар хажууршад ногоон «үгэ» гэжэ шалтаад, сабшагдахаар байһан участкауудаа өөһөдхнөө хураар орхижорлидог зантай. Мүн морин болон гар тармууршалын үбхэе үргэлжэ гэжэ ябадаг. Теэд, тус колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд шанар байжаруулх тухай ханалаа табяагүй байһаар.

«Пятилетка» колхозой сабшалга хүрилэлгэ хоёрой дунда горьтойхон забхартай. Энэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд бороо орожо үбхэмнай норобо гэжэ шалтаад, хүрилэлгээ удааруулжа байна. Нимэ шалтаг олоод хуряалгатай хойшонь татажа байһан колхозууд эндэ үсөөн бэшэ. Үбхэндэйнгөө бүхы хүдэлмэринин ябасыг шангадхаа гээгдэлөө усадхаа бүхы хэмжээнүүдэ хараалхатаяа хамта, аймагай колхозууд муу шанар, сабшалга хуряалгын дунда забхар гаргаха ябадалуудтай эрид шангаар тэмсэхэ зэргэтэй.

А. МАДАСОВ.

Уранзохеолшодой республиканска конференциһээ

Бурят-Монголой уранзохеолшодой республиканска конференци болбол манай республикын национальна культурын халбаран бадаржа байһаниие харуулаа. Бурят-Монголой залуу литературынын хэдэ-хэдэн томохон зохеолнууд энэ баримтыг гэршэлнэ.

Уранзохеолшод Х. амсараевай, Н. Балданогой, Г. Цыдынжаповай, Ц. Галсановай, үльгэршэн А. Торосовой, залуу поэдүүд Ж. Тумуновай, Н. Кимэй творчество, С. Дунаевай поэтическэ публицистика болон бусад олон литературнууд хадаа бурят-монгол арадай патриотизмыг үргэнөөр харуулан зохеогдоһон байгаа.

Формоороо национальна, ухаараа социалистическэ болохо бурят-монголой литература болбол зогсолтынгоо үеһөө мултаран гараба гэшээ. Х. Намсараевай «Илалтын туяа», Н. Балданогой «Бабжа барас баатар», Ц. Галсановай «Баатарай домог», Г. Цыдынжаповай «Арадай хүбүүн», мүн анталогн болон бурят-монголой литературынын сборнигууд болон шүлэгүүд Эсэгс өрөнөө хамгаалгын агууха дайнай үедэ гаргагдажа бүхы Союз дотор бурят-монголой литературынын алдаршаха зам нээжэ үгэбэ.

Манай республикын зарим уранзохеолшод болохо Ц. Номтоев, К. Брянский, А. Уланов, Д. Хилтухын гэгшэд гартаа буу барижа Эхэ оронөө хамгаалха зуураа өөһэдынгөө творчествог үргүүлэн фронтнуудтахи героическа байдалыг харуулжа үргэнөөр бэшэнэд.

Уранзохеолшод Ц. Г. Галсановай «Бурят-Монголой уранзохеол Эсэгс оронөө хамгаалгын дайнай үедэ» гэхэн элидхэл, драматург Г. Цыдынжаповай «Бурят-Монголой жүжэг зохеолгон тухай», поэт А. Улановай «Залуу зохеолшод ба үльгэршэдэй дунда ябуулха хүдэлмэри тухай», А. Бальбурувай «Бурят-Монгол зохеолнуудыг ород хэлэн дээрэ оршуулха тухаа» гэхэн нэмэлтэ элидхэлнүүд болон М. Шулукшинай «Бурят-Монголой арадай героическа эпос «Гэсэрыг» хэблэн гаргаха тухаа» элидхэл болбол республикын уранзохеолшодой болон үльгэршэдэй творческо хүдэлмэрин дүнгыг эли тодоор харуулха зуураа, энэ шухала хүдэлмэри дээрэ туйлагдаһан амжалтануудыг батална. Гэхэ зуура, элидхэлшэд болон конференци дээрэ үгэ хэлэгшэд болбол бурят-монголой залуу литературынын хүдэлмэриндхи дутуу дунда зүйлнүүдыг элрүүлэн гаргаал, саашадаа энэ дутуу зүйлнүүдыг дарн усадханын түлөө зорилгонуудыг эли тодоор заабарилан үгэбэд.

Эндэ ямар зорилгонууд табыгданаб?

Республикын уранзохеолшодой творческо хүдэлмэрин идейнэ удхыг эрид шууд хайжаруулха хэрэг болоно. Теэд энээн тушаа конференци дээрэ ССР Союзай уранзохеолшодой правле-

нийн түлөөлэгшэ уранзохеолшод нүхэр Чертова болон ВКП(З)-гэй Обкомой пропагандын секретарь нүхэр Санжиев гэгшэд өөһэдынгөө үгэ соо гол анхаралаа табижа, энээн тушаа саашадаа эрид хубилалта хэхыг манай уранзохеолшодхоо шангаар эрилтэ хэһэн байгаа. Тийн, манай уранзохеолшодой хүдэлмэриг дутуу дунда зүйлнүүд олол байха юм. Жэшээнь, уранзохеолшод нүхэр П. Малакшиновай «Байгалай үмэнэхи хүбүүн» гэхэн повесть тушаа центральна газетэдэ толилогдоһон шүүмжэлгыг конференцидэ хабаадагшад нэгэн дуугаар хайшааха зуураа нимэ харша удхашанартай ном зохеожо хэблэн гаргалга гансахан Малакшинов, тэрэ «зохеолыг» редактировалһан нүхэр Никитин болон хэблэн гаргаһан Бурмонгиз бэшэ, харин бүхы бурят-монголой уранзохеолшодой организациин алдуу эндүү гаргаһан ябадал гэшээ гэжэ конференци тэмдэглэбэ. Мүн бусадшье зохеолнууд соо элдэб үгын ба удхын алдуу гараһан ябадалыг өөһэдынгөө үгэ соо нүхэр Бельгаев (Совнаркомой түрүүлэгшын орологшо) болон уранзохеолшод Х. Намсараев, Н. Балдано болон бусад тэмдэглэбэ.

Энээнэтэй дашарамдуулан конференцидэ хабаадалсагшад болбол саашадаа уранхайханай зохеолнуудыг советскэ арадай патриотизм тушаа үнэн сэхээр харуулжа зохеохо угаа шухал гэжэ шийдхэхэтэй хамта, уранзохеолшод хадаа арад нийтын мүнөө үеын сэнгэлгэ хүжүүн байдалыг өөһэдынгөө бээр шэнжэлхэ тушаа онсо анхаралаа халдуулбал. Уранзохеолшодой өөһэдынгөө творческо хүдэлмэринг үргэн нийтэ арадай нягтаар уялдуулан эрхилжэ ябуулаа наа иматга тэдэнэй прозе болон поэзийн зохеолнууд эли тодо хайжархань хэндэшь мэдээжэ. Мүн нимэ ябадал хадаа уранзохеолшодой арадай дуу шэнээр зохеохо ябадалыг тухатай болохо байна, — гэжэ нүхэр Архипцев ба композитор Берлинский гэгшэд өөһэдынгөө үгэ соо тэмдэглэбэ.

Бурят-монгол арадай героическа эпос «Гэсэрыг» хэблэн гаргаха хэрэг тушаа республикын бүхы уранзохеолшод хабаадалсаха ёһотой. Тийхэтэй хамта, үльгэршэд болон хаядаа бэшэжэ захалһан залуу уранзохеолшодтой хүдэлмэрилхэ, фольклорыг сар үргэлжэ шудалха хэрэгүүдтэнь республикын уранзохеолшод барандаа угаа эдихитэйгээр хабаадалсаха тухай нүхэд Минеева, Балданжапон болон бусад конференци дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, энэ хүдэлмэринг үргэн нийтэ арадай нягта холболдуулан эрхилхэ шухала гэжэ мэдүүлбэд.

Литературын большевистскэ идеяность ба хүмүүжүүлхэ талаар хүсэтэй болохын түлөө уранзохеолшодой тэмсэхэ ябадал

тушаа нүхэд Галиперин («Б.-М. Правда»), Миронский (Б.-М. театр) гэгшэд өөһэдынгөө үгэ-нүүд соо тогтон хэлэхэ зуураа, саашадаа, шэнээр зохеогдоһон номуудыг шүүмжэлхэ ябадалыг үргэнөөр эрхилхэ шухала гэжэ тоолоһон байгаа. Мүнөө үедэ уранзохеолшод хадаа газетэнүүдтэ очерг бэшэхэ, мүн агитацион-из удхатай стагянуудыг болон рецензинуудыг бэшэжэ байхань угаа шухала гэшээ. Шэнээр зохеогдоһон номуудай дутуу дунда зүйлнүүдыг үнэн сэхээр харуулжа бэшэһэн шүүмжэлгэ болбол саашадаа литературын хайжарха ябадалда ехэхэн туһа хүргэхэн хэндэшь элитэ. Тиймээ конференци болбол шүүмжэлэгшэдтэ ба Бурят-Монголой уранзохеолшодой Союзай правлендэ энэ хүдэлмэриг тушаа үдэр бүри гол анхаралаа табижа зайлашагүй гэжэ дурадхаба.

Конференци болбол оршуулгын хүдэлмэринг принципальна хэрэг гэжэ тоолонд, энэ хүдэлмэриг тушаа өөһэдынгөө гол анхаралыг хандуулжэ байхаар уранзохеолшодтэ дурадхаба. Хайнаар оршуулангүй үргэн нийтэ советскэ уншагшадта эйгуулха гэжэ бэрхэтэй гэжэ конференцидэ хабаадагшад тэмдэглэбэд, бурят-монголой уранзохеолшодой зохеолнуудыг орд хэлэн дээрэ оршуулхадаа тэрэнэй икейнэ удхыг хайжаруулха угаа шухала гэжэ тэмдэглэбэ. Тиймээ нютаг дээрэ оршуулагшадые бэлэдхэхэ ябадал тушаа саашадаа гол анхарал табижа айхабар шухала болоно гэшээ.

Мүн тэршэлэн конференци дээрэ бурят-монголой хэлэн тушаа үргэчөөр зүбшэн хэлсэгдэбэ. Уранзохеолшод нүхэр Х. Намсараев болон культура ба экономикын Институдай научна хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Черемисов гэгшэд бурят-монголой литературна хэлэнэй талаар уранзохеолшод болбол ехэхэн хүдэлмэри хэхэ ёһотой гэжэ тэмдэглэбэ. Энэ хадаа бурят-монгол хэлэнэй зарим нэгэн грамматическа болон синтаксическа дүримүүдыг зүбөөр шийдхэхэ ябадалда ехэхэн туһаламжа боложо үгэхэ байна. Зарим литературна үгэнүүдыг арадай үгэтэй тааралдуулха ябадал угаа шухала байна.

Мүн ород хэлэн дээрэ уранзохеолнуудыг бэшэдэг уранзохеолшодхоо ехэхэн эрилтэ хэгдэбэ. Энээн тушаа профессор нүхэр В. Д. Кудрявцев дэлгэрэнгыгээр тогтон хэлэһэн байха юм.

Бурят-Монголой уранзохеолшодой республиканска конференци болбол большевистскэ шүүмжэлэлэй туг доро үнгэргэгдэжэ, республикын уранзохеолшодой хүдэлмэрин идейнэ удхашанарыг улам дээшлүүлхэ, литературна мэргэжэлыг хайжаруулха, мүнөө үеын оршон байдалаа дуудыһан зохеолнуудыг байгуулха гэжэ нэгэн ханалаар шийдхэбэ.

Куйбышевэй нэрэмжэтэ Коломенскэ машина бүтээлгын заводын хүдэлмэринд И. И. Скорняков гэгшэ фронтонгуй күбүү басагдыг мэргэжэлтэй хүдэлмэриндэн болгожо нурт өөртөө даажа абаха гэжэ бүхы кадроза хүдэлмэриндтэ ханан байна. Тэрэ уралын завод дээрэ халуунаар утгаддаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И. И. Скорняков Мария Мядзина гэгшые руулдаха станок дээрэ хүдэлмэр илүүлжэ нургажа байна. басаганай аба фронт дээрэ баатар лугаар наһа бараһан байха. Н. Неграшын фото (ТАСС-эй фотохроника)

Ж. ТУМУНОВ

Хүлэг минни морин

Ута хайхан дэлхэтэй,
Улаһан хиндхүүр хамбайтай,
Сэлмэг харахан нюдтэй,
Сэсэн хурса шээхтэй,
Шэн булад туруутай,
Нүн сагаан төвөнтэй
Хүлэг талын унагам
Хүлэг минни морин,
Жабартай хонгор хюрууда
Жаран үдэр бойгдожо,
Жада мэтэ хатуужааш,
Наратай сэлмэг намар
Наян үдэр уягдажа,
Нашан мэтэ хүнгэдөөш,
Хүлэг талын унагам
Хүлэг минни морин.

Хорото дайсантай тулалдахад
Хуйһаа түргэн хиндэжэ,
Хурса нэлмьс эршэдхэнш,
Уршагта аюулай тохёолдохыг

Уулын саанаһа мэдэжэ,
Үүрхээн намда хэлэдэгш,
Хүлэг талын унагам
Хүлэг минни морин,
Шамтай хамта тэмсэхэнээ,
Шуурган дундуур гараһан,
Шүлэглэн байжа бэшэнэ,
Адата дайсаные дараад,
Ага нютагаа бусахадаа
Амаруулжа табижа,
Хүлэг талын унагам
Хүлэг минни морин,
Наруул горхойной уһыг
Нанан наан гудамхихал,
Арюн талын ногоог
Амтархан байжа эдихэлшэ,
Адуун нүрэгтөө нилэжэ,
Атарлажа бэлшэхэлшн,
Хүлэг талын унагам
Хүлэг минни морин.

БМАССР-эй СОВНАРКОМДО

Хэблэл почто зөөжэ хүргэхэ ябадалыг хайжаруулха тухай

Хэблэл почто зөөжэ — хүргэхэ ябадалыг саашадаа хайжаруулха зорилгоор БМАССР-эй Арадай Комиссарнарай Совет болбол ажалладай депутатуудай аймаг гүйсэдхэхэ комитетүүдэй түрүүлэгшэныг нигэжэ уялгааба: Энэ оной августын 1-һээ оройтуулангүйгээр хэблэл почто зөөдэг мориныг шалгажэ үзөөд, туранхай хашаниныг хайн мориноор нэлэгжэ, 1944 ба 1945 онуудта почто зөөхөөр даалгажэ үгэхэ;

Оборонны Гүрэнэй Комитетэй 1942 оной августын 20-ой тогтоолой ёһоор хэблэл почто зөөжэ байһан колхозой мориныг улаа шэрэхэ уялгаһаа нуллаха;

Хэлхээ холбооной аймагтай конторонуудай начальнигуудай зүбшөөрэлгүйгээр хэблэл почто зөөхэ гэжэ үгтэһэн мориныг колхозуудай нэлэгхыг хорихо;

Шэнэ ургаса болотор хүсэд хүрэхөөр хараалжа почтын ма-

ридыг колхозуудай үбхэ тэдэр хангаха;

Почто ябуулжа байха гэрхээрэгэ сахижа байһыг үргэлжэ шалгажа байха ба энэй дүүргэлтыг хангажа байха;

Тэршэлэн БМАССР-эй Совком болбол хэблэл почто зөөхүргэхэ график табалдуу нуюруудыг хуулийн харгалда хабаадуулха тухай аймдай прокурорнуудта заабарилхыг БМАССР-эй прокурор хэр Докинине гуйха гэжэ тобо.

БМАССР-эй Совнарком талагдаһан почто зөөжэ графиктай дүүргэлтыг хангал ба тэрэнэй аялтухай бэлтгэжэ байһан тухай харин элидхэл тоосоо БМАССР-эй Совнаркомдо үгэжэ байх БМАССР-эй хэлхээ холбоо Управлениин начальниг Ишинине уялгадла.

Харюусалгата редактор

Ц. Г. ГАЛСАНОВ